

BESLUT

2001-10-22

0406-0005031

Björn-Åke Zetterberg, 011-19 12 51

Samtliga Länsstyrelser och Regionala
Självstyrelseorgan
Boverket
Trafikverken

SJÖFARTENS RIKSINTRESSEN**Bakgrund**

Enligt 2§ förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m m skall Sjöfartsverket, som ansvarig central förvaltningsmyndighet, lämna uppgifter till länsstyrelserna om områden som myndigheten bedömer vara av riksintresse.

Genom detta beslut utpekar Sjöfartsverket de hamnar och farleder, samt områden i övrigt, som har sådana speciella funktioner för sjötransportsystemet att Sjöfartsverket bedömer att de mark- och vattenområden som berörs är av riksintresse för kommunikationsanläggningar enligt 3 kap. 8§ miljöbalken (MB)

Skyddet avser funktionen för både befintliga och planerade anläggningar och överensstämmer med den tolkning som Boverket och trafikverken gjort och som redovisas i ett särskilt beslut från Boverket (5 juli 1999, Dnr B 411 - 670/98). Som en förutsättning har verken bl a enats om att miniminivån för anspråken skall ansluta till TEN-T, det transeuropeiska transportnätverket.

Aktuell översyn av sjöfartens riksintressen innebär att tidigare (1987) utpekade riksintressen omprövas och att anspråken utvidgas till att även mera konsekvent omfatta sjöfartssektorns viktigaste noder och länkar, dvs hamnar och farleder, i ett i förhållande till övriga transportslag sammanhållet transportsystem.

Efter hemställan från länsstyrelsen i Västra Götaland, bl a mot bakgrund av Göteborgs hamns planerade expansion av sin verksamhet, har Sjöfartsverket genom delbeslut 2000-05-15 förklarat Göteborgs hamn och anslutande huvudfarleder som riksintressen.

Datum
2001-10-22

Vår beteckning
0406-0005031

Sjöfartsverkets tidigare redovisade kunskapsunderlag PBL/NRL-underlag 11, 16, 17 gäller tillsvidare i tillämpliga delar med undantag för föreliggande nya samlade riksintresseredovisning.

I Sjöfartsverkets redovisning av planeringsunderlag spelar också verkets kungörelse med tillkännagivande av beslut om allmänna farleder och allmänna hamnar (SJÖFS 1988:5) en viktig roll. Av kungörelsen framgår bl a farledssträckningar och gräns i vatten för hamnarna. En uppdatering av kungörelsen pågår för att bl a bättre spegla aktuella huvudmannaskap. Viss modifiering av farledsnumreringen kan komma att ske. Den nya kungörelsen distribueras senare separat.

Det finns krav på att de kommunala översiktsplanerna skall vara aktuella (1 kap. 3§ PBL) och att kommunfullmäktige minst en gång under mandatperioden skall ta ställning till aktualiteten (4 kap. 14§ PBL). Länsstyrelsen skall innan ett sådant beslut redovisa synpunkter om bl a riksintressen. Staten har således då möjlighet att redovisa ny kunskap, som kan innebära att översiktsplanen behöver omarbetas. Sjöfartsverket har för avsikt att anpassa sig till det kommunala aktualitetskravet och ompröva sina riksintresseanspråk var 4:e år. Förändringar kan t ex behöva göras beroende på utvecklingen i hamnsystemet.

Remisspunkter

Det förslag till nya riksintresseanspråk som Sjöfartsverket remitterat till bl a samtliga länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan samt berörda centrala verk, Sveriges Hamnar m fl utgick från det provisoriska TEN-T-kriteriet där godsomsättningsgränsen låg på 1 miljon ton.

Bland remissvaren har bl a noterats följande synpunkter:

- Att TEN-T-kriteriet är något "trubbigt" och kanske bör kompletteras med andra överväganden
- Att ytterligare hamnar föreslås bli av riksintresse bl a föreslås TEN-inlandshamnskriteriet på 300 000 ton tillämpas i Mälaren och Vänern
- Att det kommer att bli problem med hur man skall förhålla sig till de hamnar som kan komma att pendla kring kriteriet vid de aviserade översynerna vart fjärde år. Ett mer långsiktigt perspektiv måste tillämpas samtidigt som vikten av regelbunden översyn påpekas.
- Att många poängterar vikten av samordning mellan transportslagen inklusive anslutningarna till hamnarna och statusen på dess
- Att motiv- och värdebeskrivningar bör tas fram för de föreslagna riksintressena

Datum
2001-10-22

Vår beteckning
0406-0005031

- Att tveksamhet råder om hur markområdena för hamnverksamhet skall avgränsas
- Att det är osäkert hur farleder till lastageplatser skall behandlas. Dessa hamnar borde kanske först anges som områden av riksintresse för industriell produktion då de är helt integrerade med industrianläggningarna och inte upplåtna för allmän trafik.

Överväganden

EU-parlamentet och ministerrådet enades nyligen om vilka gränser som ska gälla för att infoga hamnarna i TEN-T.

Kategori A omfattar hamnar med internationell sjöfart vars trafik överstiger 1,5 miljoner ton eller 200 000 passagerare per år och som har intermodala förbindelser med övriga TEN-T. De kategori A-hamnar som inrapporterats till EU-kommissionen baseras på statistik för 1999 och redovisas bilagda.

Sjöfartsverket har bl a med utgångspunkt från hamnstatistiken för år 2000 gjort en bedömning av vilka hamnar som skall anses vara av riksintresse utan att helt strikt gå på nuvarande eller tidigare kriterier för TEN-T hamnar.

Sjöfartsverket anser att det är rimligt att hamnar som är i den kategorin att de anses vara av den vikt att de skall ingå i TEN-T-systemet kategori A även skall vara av nationellt svenskt transportpolitiskt intresse och förklaras som riksintresse. Någon ytterligare speciell motivering eller värdebeskrivning av dessa hamnar synes egentligen ej nödvändig då deras nationella betydelse rimligen inte kan ifrågasättas.

Beträffande den närmare avgränsningen av hamnarnas markområden anser Sjöfartsverket att detta löses bäst inom ramen för den kommunala översiktsplaneringen i samråd med respektive hamn och Sjöfartsverket.

Med utgångspunkt från de utpekade hamnarna, samt de större lastageplatserna och kärnkraftsverkshamnarna, anger Sjöfartsverket även anslutande huvudfarleder och i vissa fall alternativa farleder samt vissa skyddade inomskärsleder för genomfartstrafik, farledsförträngningar och kanaler för handelssjöfart som riksintresse. Sjöfartsverkets utpekande av farlederna till de största lastageplatserna och kärnkraftsverkshamnarna får ses som en preliminär bedömning i avvaktan på Verket för näringslivsutvecklings (NUTEK) ställningstagande beträffande områden av riksintresse för industriell produktion. Farlederna anges endast i sin sträckning och ej i detalj vad avser utbredning. Farledsanstalter bl a fyrar och övrig utmärkning förutsätts dock omfattas av riksintresseanspråket. Vidare redovisas farlederna från angöringen av kusten och således inte ända ut till territorial-/kommungräns.

Datum
2001-10-22

Vår beteckning
0406-0005031

Sjöfartsverket har fått i uppdrag av regeringen att före årets slut redovisa förutsättningarna för att inrätta vad man kallar stomfarleder. Med stomfarleder menas att statmakterna definierar de farleder som bedöms vara av störst betydelse. Dessa farleder ges särskild prioritet i frågan om tillgänglighet, farledsanordningar och de resurser som krävs härför. Ett senare ställningstagande i stomfarledsfrågan kan komma att påverka Sjöfartsverkets riksintresseanspråk för farleder.

Utöver hamnarna och farlederna till dessa hävdas även riksintresse för trafiksepareringssystem (TSS) och andra ruttsystem som kan komma att etableras.

TSS är ett ruttsystem antaget av IMO (International Maritime Organisation), som är FN:s sjösäkerhetsorgan och det har rättslig verkan genom 1972 års internationella sjövägsregler. TSS är geografiskt noggrant angivet i bl.a. sjökort med trafikstråk, separeringszon eller – linje och omfattar i detta sammanhang även vattnet (minst ca 5 m djup) mellan närliggande land och närmaste trafikstråk. Även vattnet ca 3 nautiska mil utanför TSS ändpunkter är av säkerhetsskäl av stort intresse och omgärdas av en särskild sjövägsregel.

TSS ligger så att det nyttjas främst av kusttrafik och genomfartstrafik. Fartyg över 20 m längd skall enligt sjövägsreglerna använda trafikstråk, medan mindre fartyg hänvisas till vattnet mellan land och det egentliga TSS. Det sker således en koncentration av trafik till dessa vattenområden. TSS inrättas i områden med mycket tät trafik. Syftet med TSS är att reglera trafiken så att mötande fartyg hänvisas till skilda trafikstråk.

Sjöfartsverket har sedan tidigare pekat ut vissa lägen för uppläggning och reparation av offshoreplattformar samt platser för uppsamling av fartyg som riksintressen. Sjöfartsverket hävdar riksintresse även fortsättningsvis för dessa områden men de unika skyddade och djupa lägen som avses ges en mera generell framtida användningsmöjlighet. Områdenas närmare avgränsning får avgöras då det blir aktuellt att använda dem och då i samråd med aktuell länsstyrelse.

Som navigeringshjälpmedel för sjöfarten håller Sjöfartsverket ett tiotal master med referensstationer för Differentiell GPS (DGPS) samt via Telia ett drygt trettio master för Automatiskt Identifikations System (AIS). Dessa anläggningar är även av riksintresse för sjöfarten.

Vidare hävdas beredskapsleder och övriga anläggningar för sjöfarten av betydelse från totalförvarssynpunkt som riksintresse.

Totalförvarsaspekten enl. 3 kap 9§ MB ansluter till de sjöfartsintressen som angivits tidigare. Totalförvarsintresset kan bortsett från rent militära anläggningar och militärleder förenklat uttryckt uppdelas i en civil del med civila sjötransporter (förmågan till utrikes- och kustsjöfart) respektive försvarsmaktens behov av sjötransporter. Infrastrukturen för det

Datum
2001-10-22

Vår beteckning
0406-0005031

förstnämnda tillgodoses närmast med befintliga farleder och hamnar med tillhörande alternativa möjligheter (därav krav på reservlossningsplatser). Det är dock knappast möjligt att helt kompensera bortfallet av en större hamn med enbart särskilt anordnade reservlossningsplatser. Varje befintlig hamn med nämnvärd kapacitet är därvid av större intresse (värde) än de eventuella reservlossningsplatser som finns eller möjligtvis kan anordnas. Sjötransporter ska fungera även under kriser. I detta syfte är en beredskap upprättad. Sjöfartens generella anspråk på säkerhet och framkomlighet efter kusten till hamn ändras inte. Vid beredskapstillstånd och i krig går den svenska trafiken närmare svensk kust än vad som annars är normalt. Längs kusten finns också en mer slingrande och mer kustnära beredskapsled, som till sin exakta utsträckning är sekretessbelagd. Dessutom finns vissa planerade anläggningar för sjöfarten bl.a. reservlossningsplatser som skall beaktas i kommunernas planläggning och tillståndsgivning. Det är angeläget att den hemligstämplade informationen om sådana anläggningar och som finns tillgänglig hos länsstyrelserna hanteras i nära kontakt mellan Sjöfartsverket, länsstyrelse och berörda kommuner. För att säkra att anläggningarna kan komma till och utnyttjas, kan länsstyrelsen förordna om prövning enligt 12 kap 4§ PBL på samma sätt som kan ske för försvarsanläggningar. Ett sådant förordnande förutsätter att området bedöms vara av riksintresse eller att det föreligger annan grund för förordnande som nämns i 12 kap 1§ PBL. Förordnandet kan utformas så att länsstyrelsen ska överpröva sådana kommunala lovärenden, där Sjöfartsverket avstyrker eller anmäler tveksamhet till att lov lämnas men kommunen ändå beslutar att lämna lov (se PBL-prop sid 805-806).

Sjöfartsverket anser att beredskapsleder och övriga anläggningar för sjöfarten av betydelse från totalförvarssynpunkter skall anses som riksintresse.

Av Sjöfartsverket angivna riksintressen redovisas i bilaga till detta beslut. Materialet kommer även att finnas tillgängligt på Sjöfartsverkets hemsida www.sjofartsverket.se.

I handläggningen av detta ärende som har avgjorts av generaldirektören Jan-Olof Selén har deltagit chefen för Planering och Normering Torbjörn Edenius och chefen för Sjöfart och Samhälle Lars Vieweg samt byrådirektör Björn-Åke Zetterberg, den senare föredragande.

Jan-Olof Selén

Björn-Åke Zetterberg

Datum
2001-10-22

Vår beteckning
0406-0005031

Bilagor:

- TEN kategori A-hamnar 1999
- Länsvis redovisning av sjöfartens riksintressen
- 1. Hamnar (tillsvidare redovisas inte några lastageplatser eller kärnkraftsverkshamnarna)
- 2. Farleder (inklusive inomskärsleder för genomfartstrafik, farledsförträngningar, kanaler för handelssjöfart och farleder till de större lastageplatserna och kärnkraftverkshamnarna)
- 3. Trafiksepareringssystem (TSS)
- 4. Vissa djupa och skyddade lägen
- 5. Navigeringshjälpmedel

Kopia: Miljödepartementet
Näringsdepartementet
Remissinstanserna

Kopia inom Sjöfartsverket:

Styrelsen/styrelseparmen
Verksgruppen
CTO
Info
B-Å Zetterberg (2 ex)
S-Å Blomén
Sven Wingren
B-Å Larsson

Port System Name	Data Year	Total turnover (1000 tonnes)	Number of passengers	Linked to TEN railway (Y/N)	Linked to TEN road (Y/N)	Linked to TEN IWW (Y/N)	Qualifies as freight pass, or F+P
Sweden							
Göteborg	1999	30700	3810000	Y	Y	N	FP
Lysekil ¹⁾	1999	18000	@	N	Y	N	F
Helsingborg	1999	10600	14300000	Y	Y	N	FP
Trelleborg	1999	10300	2100000	Y	Y	N	FP
Malmö	1999	6700	5300000	Y	Y	N	FP
Luleå	1999	6500	@	Y	Y	N	F
Stockholm	1999	6000	9100000	Y	Y	N	FP
Karlshamn	1999	4700	@	N	Y	N	F
Norrköping	1999	4200	8371	Y	Y	N	F
Sundsvall	1999	3800	@	Y	Y	N	F
Oxelösund	1999	3500	@	Y	Y ⁴⁾	N	F
Gävle	1999	3500	@	Y	Y	N	F
Vänerhamn ²⁾	1999	2800	@	N	Y	N	F
Västerås	1999	2100	@	Y	Y	N	F
Kapellskär ³⁾	1999	1853	638000	N	Y	N	FP
Ystad	1999	1800	1000000	Y	N	N	FP
Halmstad	1999	1800	5000	N	Y	N	F
Umeå	1999	1400	540000	Y	Y	N	P
Strömstad	1999	0	1500000	N	Y	N	P
Visby	1999	1100	1230000	N	N	N	P
Nynäshamn ³⁾	1999	300	1000000	N	N	N	P
Varberg	1999	1300	360000	Y	Y	N	P
Oskarshamn	1999	1300	340000	N	Y	N	P
Karlskrona	1999	300	240000	N	Y	N	P

- 1) In Lysekil the oilterminal Brofjorden is included
- 2) Consists of 7 ports in the lake Vänern, of which Karlstad is the largest one
- 3) Belongs to Ports of Stockholms AB
- 4) 15-20 KM access to TEN-road

Förteckning över de hamnar som Sjöfartsverket bedömer vara av riksintresse

Län	Hamn	Godsomsättning år 2000 (k ton) 5)	Antal passagerare år 2000 5) (k)	Kompletterande motiv- och värdebeskrivning
Västra Götaland	Strömstad	281	1.266	Färjetrafik till Norge
	Lysekil 1)	19.752	-	Sveriges största oljehamn och - raffinaderi. 28 meters djup vid kaj
	Uddevalla	1.296	-	Viktig bulkhamn
	Göteborg	33.261	2.915	Nordens största hamn. Stor oljehamn och specialisering på containertrafik och övrigt enhetsgods.
	Varberg	1.429	275	Största exporthamnen för sågade trävaror.
	Halmstad	1.920	-	Hamn- med brett serviceutbud.
Skåne	Helsingborg	9.894	13.524	Omfattande färje- feeder- och kryssningstrafik m m.
	Malmö	5.985	2.765	Bra stor och djup bulkhamn. Har gått samman med Köpenhamns hamn.
	Trelleborg	10.334	2.086	Stor färjehamn för rullande gods till Tyskland
	Ystad	2.051	1.136	Färjetrafik till Polen och Bornholm

SJÖFARTSVERKET

Sjöfart och Samhälle

Handläggare, Sektion

Björn-Åke Björn-Åke Zetterberg, 011-19 12 51

FÖRTECKNING

Bilaga 1

2(3)

2001-10-22

Län	Hamn	Godsomsätt- ning år 2000 (k ton) 5)	Antal passagerare år 2000 5) (k)	Kompletterande motiv- och värdebeskrivning
Blekinge	Karlshamn	4.186	-	Sydöstra Sveriges största hamn
	Karlskrona	259	267	Färjetrafik till Polen
Kalmar	Oskarshamn	1.212 6)	357	Bl a färjetrafik till Gotland
Gotland	Visby	1.062	1.291	Färjetrafik till fastlandet och omfattande kryssningstrafik
Östergötland	Norrköping	4.022	-	Fullservicegodshamn
Södermanland	Oxelösund	4.715	-	Bulkhamn med Östersjömaxdjup
Stockholm	Nynäshamn 2) 3)	2.423	1.068	Oljeterminal och färjetrafik till Gotland
	Stockholm 3)	5.072	7.338	Omfattande färjetrafik m m
	Kapellskär 3)	2.044	640	Uthamn till Stockholm
Gävleborg	Gävle	3.341	-	Bl a omfattande trafik med skogsprodukter
Västernorrland	Sundsvall	1.881	-	Bl a omfattande trafik med skogsprodukter.
Västerbotten	Umeå	1.352	300	Bl a färjetrafik till Finland
	Skellefteå	1.316	-	Bulkhamn
Norrbotten	Piteå	1.293	-	Bl a trafik med skogsprodukter
	Luleå	7.001	-	Sveriges största bulkhamn
Värmland	Karlstad 4)	985	-	Största hamnen i Vänern
Västmanland	Västerås 7)	1.892	-	Bl a linjetrafik
	Köping 7)	1.422	-	Bulkhamn

SJÖFARTSVERKET

Sjöfart och Samhälle

Handläggare, Sektion

Björn-Åke Björn-Åke Zetterberg, 011-19 12 51

FÖRTECKNING

Bilaga 1

3(3)

2001-10-22

- 1) Avser oljeterminalen i Brofjorden
- 2) Inkluderar lastageplatsen oljehamnen
- 3) Ingår i Stockholms Hamnar
- 4) Ingår i Vänerhamn
- 5) Källa SCB och Sveriges Hamnar. Godsomsättning Nynäshamn och Karlstad Svensk Sjöfarts Tidning Nr 12-13 - 22 juni 2001
- 6) Totalt för Smålandshamnar
- 7) Ingår i Mälardammar

FÖRTECKNING

Sjöfart och Samhälle

Handläggare, Sektion

Björn-Åke Zetterberg , 011- 19 12 51

2001-10-12

Förteckning över de farleder som Sjöfartsverket bedömer vara av riksintresse.

Förutom anslutande farleder till de utpekade hamnarna av riksintresse samt vissa inomskärsleder m m redovisas som riksintressen även farlederna till de största lastageplatserna ¹⁾ med godsomsättning år 2000 över 1 miljon ton:

- Slite 2.616.000 ton
- Stenungssund 2.801.000 ton.
- Storugns 2.148.000 ton.
- Husum 2.328.000 ton

Samt som riksintressen dessutom farlederna till kärnkraftsverkshamnarna:

- Ringhals
- Barsebäck
- Simpevarp
- Forsmark

Vidare har möjliga farledssträckningar markerats som riksintressen (dessa farledssträckningar har dubbelstreckats på kartorna):

- vid Horsten i Stockholms skärgård (under utredning) samt
- från Landsort över Himmerfjärden.

¹⁾ källa SCB

FÖRTECKNING

Sjöfart och Samhälle

Handläggare, Sektion

Björn-Åke Zetterberg , 011 - 19 12 51

2001-10-22

Förteckning över de trafiksepareringssystem (TSS) och andra ruttsystem som Sjöfartsverket bedömer vara av riksintresse.

Län	TSS/ruttsystem
Västra Götland	Hindens rev
	Gälleudde
Skåne	Norra Öresund
	Falsterborev
	Bornholmsgattet (planerat)
Kalmar	Syd Öland
Gotland	Syd Gotland
Stockholm	Ålands hav (planerat)
Västerbotten	Norra Kvarken

FÖRTECKNING

Sjöfart och Samhälle

Handläggare, Sektion

Björn-Åke Zetterberg , 011 - 19 12 51

2001-10-22

Förteckning över vissa djupa och skyddade lägen som Sjöfartsverket bedömer vara av riksintresse.

Län	Läge
Västra Götaland	Singlefjorden
	Hogdalsnäset - Kålvik och - Lunnevik
	Brofjorden - Lahälla och - Lunneberget
	Byfjorden
	Danafjorden (öster om Råssådan)
Blekinge	Tjurkö

FÖRTECKNING

Sjöfart och Samhälle

Handläggare, Sektion

Björn-Åke Zetterberg , 011 - 19 12 51

2001-10-22

Förteckning över navigeringshjälpmedel som Sjöfartsverket bedömer vara av riksintresse.

Län	Läge för DGPS
Västra Götaland	Hjortens Udde
	Sisjön
Skåne	Kullen
Blekinge	Holmsjö
Gottland	Hoburg
Stockholm	Nynäshamn
	Kapellskär
Uppsala	Skutskär
Västerbotten	Järsnäs
	Bjuruklubb

I samverkan mellan Sjöfartsverket, Försvaret, Kustbevakningen och Luftfartsverket har byggts upp ett landbaserat system för Automatiskt Identifikations System (AIS). Uppgift om dessa master kan erhållas av Telia.